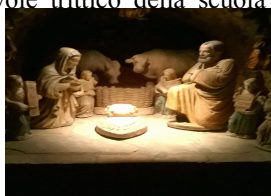

Chiesa collegiata di Santa Maria Maggiore

La chiesa di Santa Maria Maggiore, sorta nel cuore del quartiere, non solo rappresenta l'edificio ecclesiastico più importante della Rabatana, ma è anche la più antica chiesa della città e probabilmente la prima cattedrale. Essa risalirebbe al X-XI secolo ma le sue vicende si snodano nel corso dei secoli successivi. Nel 1545, la Cattedra vescovile da Santa Maria Maggiore venne trasferita nella Chiesa di San Michele ove rimase per un anno, mentre nel 1546, con la bolla pontificia del Papa Paolo III, fu trasferita presso la Chiesa dell'Annunziata, l'attuale Cattedrale sita nel pianoro al di fuori della Rabatana, e, sempre con bolla di Paolo III, la Chiesa di S. Maria Maggiore fu elevata a Collegiata Insigne con relativo clero. La sua struttura si presenta come un organismo semplice e compatto a pianta longitudinale suddivisa su tre navate. Il Presepe è un'altra opera poco indagata e tuttavia merita la nostra attenzione sia per la sua specificità che per la sua appartenenza al ciclo decorativo più vasto che investe gli ambienti della cripta di S. Maria Maggiore a Tursi. La chiesa ospita un ammirevole trittico della scuola napoletana di Giotto (XIV sec).

Kisha e Santa Maria Maggiore, e ndërtuar në zemër të lagjes, jo vetëm që është ndërtesa më e rëndësishme kishtarë e Rabatana, por ajo është edhe kisha më e vjetër në qytet dhe ndoshta katedralja e parë. Ajo daton në shekullin XXI, por ngjarjet e saj ndahen në rrjedhën e shekujve në vijim. Në 1545, karrige i peshkopit nga Santa Maria Maggiore u zhvendos në kishën e Shën Michael, ku ai qëndroi për një vit, ndërsa në 1546, me qarkore papale të Papa Pali III, u transferua në Kishën e Ungjillëzimit, Katedralja e tanishme vendosur plllajë jashtë Rabatana, dhe gjithmonë me një spërkatje të Pali III, Kisha e S. Maria Maggiore ishte ngritur në studentor Kishës me klerikët e saj. Struktura e saj duket si një trup plan të thjeshtë dhe kompakt gjatësor ndarë në tri sähne. Lindja e Krishtit është një tjetër punë hetuar kohët e fundit dhe ende meriton vëmendjen tonë si për specifikën e saj dhe për anëtarësimin e saj në ciklin të gjerë dekorative duke investa ne ambientete dhomës e nëndheshme të Shën Marisë mëdha në Tursi. Shtëpitë e kishës një triptik i shquar i shkollës Napolitane e Giotto (shek XIV)..

I Mulini ad acqua

Pescogrosso è una balza rocciosa, a ovest del paese di Tursi, ove scorre l'omonimo torrente che attraversa l'abitato. Il nome si riferisce agli enormi massi che quasi ostruiscono il torrente. Sulla sinistra del torrente affiora acqua salmastra con proprietà purganti e curative e nelle vicinanze si trova il pozzo dell'acqua "saprite". In questa zona presso il "Santissimo", tra i macigni, ove l'acqua scende con violenza, giravano "due mulini ad acqua". Gli storici asseriscono che i mulini furono di proprietà dei Doria feudatari di Tursi e dal catasto Onciario si rileva che, nel 1753, la duchessa Giovanna Doria del Carretto ne ricavava un guadagno di 200 ducati l'anno. Dai Doria i mulini passarono al Santissimo e poi nel 1800 ai Latronico. Alla fine del 1800, Raffaella Cursi di Spinoso, maritata con Vincenzo Calciano di Tursi, gestì il mulino che funzionò fino al 1907; quello a valle funzionò fino al 1911 e l'ultimo mugnaio fu Vincenzo Zito di Tursi.

Pescogrosso është një shkëmb shkëmbore, në perëndim të fshatit Tursi, që rrjedh me adash mëngë që shkon përmes fshatit. Emri referohet boulders të mëdha që pothuajse bllokojnë lumin. Në të majtë të lumit del ujë të njelmët me amel dhe pronat kurative dhe aty pranë është edhe ujë "saprite". Në këtë zonë në "bekuar", në mes të boulders ku uji shkon poshtë me dhunë, janë kthyer ", dy mullinj me ujë." Historianët pohojnë se mullinj ishin në pronësi të Doria nga Tursi dhe nga Regjistri i Tokës tregon se Onciario, në 1753, dukësha Giovanna Doria del Carretto tërhoqi një fitim prej 200 ducats në vit. Nga Doria mullinj kaluan tek I Santissimo dhe pastaj në 1800 në Latronico. Në fund të 1800s, Raffaella Cursi nga Spinoso, e martuar me Vincent Calciano nga Tursi, menaxhon mulli që punon deri 1907; ai në drejtim të rrymës, punon deri 1911 dhe miller i fundit ishte Vincenzo Zito nga Tursi.

I.T.C.G. "Manlio Capitulo" TURSÌ (MT)
<http://www.itcgtursi.gov.it/> Albania - Shqipëri
 ITSET M.Capitulo TURSÌ

Tursi art, histori dhe kulturë

Images ©linosavia

a.s 2014/2015
 Proff Giovanni LASALANDRA e Ida CAPOBIANCO

Diocesi Tursi-Lagonegro

Nel 968 la prima sede vescovile di rito bizantino venne istituita a Tursi. Il patriarca di Costantinopoli Polieucte concesse all'arcivescovo di Otranto l'autorizzazione a consacrare i vescovi di Acerenza, di Gravina, di Matera, di Tricarico e di Tursi, costituendo una nuova provincia ecclesiastica di rito greco-bizantino. Nel 1068, papa Alessandro II assegnò la diocesi come suffraganea dell'arcidiocesi di Acerenza. Nel 1110 la sede vescovile di Tursi venne trasferita ad Anglona, sede del santuario di Santa Maria Regina di Anglona, infatti, è cattedrale dal 1054, e la diocesi assunse il nome di diocesi di Anglona. Successivamente nel 1545 papa Paolo III trasferì definitivamente la cattedra episcopale a Tursi, nella chiesa dell'Annunziata, attuale cattedrale della diocesi.

Në 968 vendi i parë peshkopal i ritit bizantin ishte krijuar në Tursi. Patriarku i Konstandinopjës Polyeucte ka dhënë leje kryepeshkopit të Otrantos për të shenjtëruar peshkopët e Acerenza, Gravina, Matera, Tricarico dhe Tursi, duke formuar një provincë të re kishtarë të ritit grek-bizantin. Në 1068, Papa Aleksandri II i dha dioqezën si një peshkop ndihmës së Kryedioqezës e Acerenza. Në 1110 vendi i peshkopit u zhvendos nga Tursi në Anglona, në shtëpi të faltoren e Maria Mbretëresha e Anglona, në fakt, është katedralja nga 1054, dhe dioqeza e mori emrin e Dioqezës së Anglona. Më vonë në 1545 Papa Pali III më në fund lëvizi karrige e peshkopit në Tursi, në Kishën e Ungjillëzimit, katedralja aktuale të dioqezës.

Cattedrale dell'Annunziata

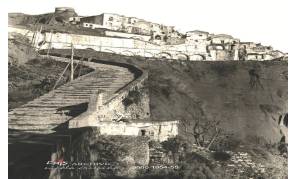
Dedicata alla Vergine Annunziata, la cattedrale venne eretta nel quindicesimo secolo, nel 1546 fu elevata a cattedrale della diocesi di Tursi-Lagonegro e in epoche successive ha subito vari rimaneggiamenti, l'ultimo dei quali è costituito dalla completa ricostruzione dopo gli incendi del novembre 1988, che distrussero completamente l'edificio. L'8 agosto 1545, con bolla papale, alla chiesa venne concesso il titolo di cattedrale, ruolo fino ad allora ricoperto dalla chiesa di San Michele Arcangelo.

Përkushtuar për të Virgjërës së Ungjillëzimit, katedralja është ndërtuar në shekullin e pesëmbëdhjetë, në 1546 ishte ngritur në katedralja e Dioqezës së Tursi-Lagonegro dhe në kohët e mëvonshme pati disa ndryshime, e fundit e të cilave është rindërtimi i plotë pasi zjarret e nëntor 1988 që plotësisht shkatërruan ndërtesën. Më 8 gusht 1545 me qarkore papale, kisha i është dhënë titulli i katedrales, rol mbajtur deri atëherë nga kisha e San Michele Arcangelo.

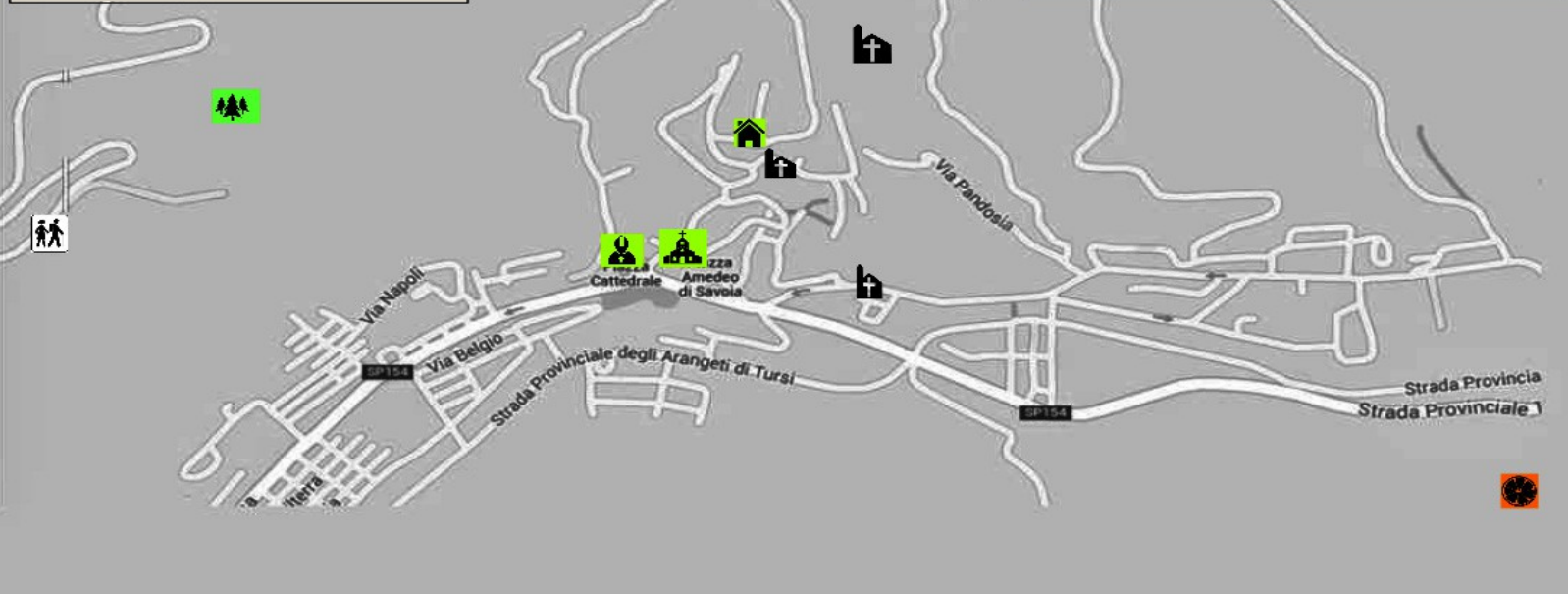

Rabatana

È stato il primo nucleo abitativo di Tursi, ed è letteralmente circondato per ogni lato da profondi e inaccessibili burroni. Intorno alla metà del V secolo i Goti costruirono il Castello, attorno al quale sorsero le prime case in pietra e si costituì il nucleo primordiale di Tursi. Verso l'anno 850, la zona fu abitata dai Saraceni che lasciarono profonde tracce nell'architettura e nel dialetto locale. A ricordo dei loro villaggi arabi, i Saraceni denominarono il luogo Rabatana, da Rabat o Rabhâdi o Arabum. La Rabatana, per l'ottima posizione di difesa, continuò ad ingrandirsi anche sotto il dominio bizantino che nell'890 scacciarono i Saraceni. Fino alla metà del XIX secolo è stato un centro popolato e importante, custode di tradizioni e propulsore di cultura. La Rabatana è diventata meta turistica soprattutto per via del poeta Albino Pierro, che ha fatto della Rabatana la fonte ispiratrice della sua poesia. Nella Rabatana si possono ripercorrere le stradine dei ruderi del nucleo primordiale e visitare quel che resta delle antiche abitazioni, spesso di un solo vano a pianterreno.

Kjo ishte vendbanimi i parë i Tursi, dhe është e rrethuar fjalë për fjalë nga të gjitha anët nga gryka të thella dhe të paarrishme. Rreth mesit të shekullit të pestë gotët ndërtuan kështjellën, rreth të cilit u ndërtuan shtëpitë e para prej guri dhe formuan bërthamën primordiale të Tursi. Rreth vitit 850, zona ishte e banuar nga saraçenët të cilët lënë gjurmë të thella në arkitekturën dhe në dialektin lokal. Në kujtim të fshatrave të tyre arabë, saraçenët quajtur atë vend të **Rabatana**, nga Rabat ose Rabhâdi ose Arabum. Rabatana, për pozicion të shkëlqyer mbrojtëse, vazhdon të rritet edhe nën sundimin bizantin të cilët dëbuan saraçenët në 890. Deri në mesin e shekullit të nëntëmbëdhjetë ishte e populluar një qendër e rëndësishme, portieri të traditave dhe të kulturës thruster. Rabatana është bërë një destinacion turistik kryesisht për shkak të poetit Albino Pierro, çfarë ka bërë Rabatana frymëzim i poezisë së tij. Në Rabatana ju mund të ripërshkoni rrugët e gërmadhat e bërthamës primitive dhe për të vizituar çfarë mbetet nga ndërtesa të vjetra, shpesh në një dhomë të vetme në katin e parë.

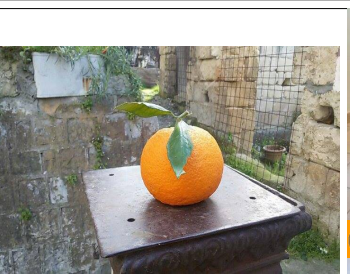

"U'era turnè cchi ssèmpe addù ci scùrrete,
come nd'i ddrùpe ll'acque. 'a vita mèje"
(Vorrei tornare per sempre dove ci scorre,
come fra i dirupi l'acqua, la vita mia)
casa natale di Albino PIERRO (1916-1995)

Casa Albino Pierro

L'abitazione di Albino Pierro è collocata nel centro storico del rione di San Filippo in piazza Plebiscito. Il palazzo è denominato "U Paazze" dal poeta. Dopo la morte di Pierro, i piani superiori del palazzo sono stati adibiti a biblioteca Pierro, dove vengono custoditi molti libri appartenuti al poeta e molte sue opere. Oggi il palazzo Pierro e l'annessa biblioteca sono meta di turisti e studiosi italiani e stranieri.

Shtëpia e Albino Pierro është e vendosur në qendrën historike të qarkut të San Filippo në Piazza Plebiscito. Ndërtesa është quajtur "U Paazze" nga poeti. Pas vdekjes së Pierro, katet e sipërme të ndërtesës janë përdorur si bibliotekë Pierro, ku janë mbajtur shumë nga librat e poetit dhe shumë nga veprat e tij. Sot pallati Pierro dhe bibliotekë fqinj, janë destinacion të preferuar për turistët dhe dijetarëve italianë dhe të huaj.

L'Arancia Staccia è legata all'agrumicoltura di Tursi. Il carattere che lo identifica è la dimensione veramente sorprendente del frutto che può raggiungere anche un chilogrammo di peso. L'abbandono culturale ha messo in serio pericolo la sopravvivenza di questa arancia veramente unica; da diversi anni sensibilità culturali locali hanno lavorato alla sua tutela (progetti di valorizzazione, la prospettiva del marchio DOP).

Portokalli Staccia është e lidhur me bujqësinë e Tursi. Karakteri që e identifikon atë është me të vërtetë e mahnitshme madhësia e frutave që mund të arrijnë një kilogram të peshës. Braktisja kulturore e ka rrezikuar seriozisht mbijetesën e këtij portokalli me të vërtetë unik; Për disa vite ndjeshmëria kulturore lokale ka punuar për mbrojtjen e saj (projekte zgjerimi, perspektiva e DOP).

Santuario di Santa Maria Regina di Anglona

Il santuario di Santa Maria Regina di Anglona è un antico santuario mariano situato sul sacro colle di Anglona. Dal 1931 è monumento nazionale. Il 17 maggio 1999 il santuario è stato elevato alla dignità di pontificia basilica minore da papa Giovanni Paolo II, a ricordo del sinodo dei vescovi. Il santuario è tutto quello che resta dell'antica città di Anglona. La cattedrale è sorta tra l'XI e il XII secolo come ampliamento di una antica chiesetta, risalente al VII-VIII secolo, corrispondente all'odierna cappella oratorio. Nella sua sede vescovile il 20 novembre 1092 sostò papa Urbano II. A seguito di non ben chiari eventi, la parete nord della cattedrale crollò e andarono perduti gli affreschi che l'adornavano. Nel 1369 la città di Anglona subì un violento attacco e solo la cattedrale, dedicata alla Natività di Maria, venne risparmiata dalle fiamme. Nel 1543, con la bolla di papa Paolo III, l'originaria diocesi di Anglona cambiò nome in diocesi di Anglona-Tursi. Nel 1976 la diocesi divenne di Tursi-Lagonegro, Anglona venne soppressa e le fu affidata la denominazione di diocesi titolare che conserva tuttora e le fu anche assegnato un vescovo titolare. Tutti gli anni, dall'1 all'8 settembre, si svolgono sul colle di Anglona funzioni religiose.

Shrine e **Mary Mbretëresha e Anglona** është një vend i lashtë i shenjtë që gjendet në kodrën e shenjtë të Anglona. Që nga viti 1931, është një monument kombëtar. Më 17 maj 1999, vend i shenjtë u ngrit në dinjitetin e Bazilikës papale të vogël nga Papa Gjon Pali II, në kujtim të Sinodit të Ipeshkvijve shenjtërorja është gjithçka që mbetet e qytetit antik të Anglona. Katedralja është ndërtuar në mes të shekullit të njëmbëdhjetë dhe të shtatëmbëdhjetë si një zgjatje e një kishë të vjetër, që daton nga shekujt e shtatë dhe të tetë, që korrespondon sot me oratorin e kishëz. Në Peshkopatën e tij është ndaluar me 20 nëntor 1092 Papa Urban. Pas ngjarjeve jo shumë të qarta, muri në veri të katedrales u shemb dhe ishin afresket e humbur që stolitur atë. Në 1369 qyteti i Anglona iu nënshtrua një sulmi të dhunshëm dhe vetëm Katedralen e Lindjes së Marisë, ishte kursyer nga flakët. Në 1543, me qarkore të Papa Pali III, Dioqeza origjinale e Anglona u riemërua Dioqezës së Anglona-Tursi [8]. Në 1976 ai u bë dioqeza e Tursi-Lagonegro, Anglona u mbajt e mbyllur dhe i është dhënë emri i mbajtësit të dioqezës që ka mbetur i pandryshuar dhe është caktuar edhe një peshkop titullar. Çdo vit nga 1 deri më 8 shtator zhvillohen në kodrën e Anglona funksione fetare.